

Вища педагогічна освіта, осінь 2022 р., вебінар 1

Педагогічна практика під час здобуття вищої педагогічної освіти, наставництво студентів-практикантів на шляху до професії вчителя

Експерти у сфері освіти
Аня Хурінайнен-Косунен і Рія Палмквіст
Фінляндія

Вища педагогічна освіта, вебінар 1

Подорож у світ професії вчителя - навчальний шлях
студентів, практична теорія вчителя – професійна
ідентичність

17.10.2020 р., 16.45-17.45

Аня Хурінайнен-Косунен

Рія Палмквіст

Ключові елементи розвитку педагогічної освіти у

Фінляндії

1. Вміння навчатися
2. Професіоналізм учителя - що це означає та передбачає
3. Викладання та навчання з орієнтацією на учнів
4. Різні учні: підтримка, інклюзивна освіта
5. Взаємодія та співпраця, мережі: в школі, співпраця між школою та батьками, в суспільстві
6. Розуміння та використання знань та інформації

● ● Ключові елементи розвитку педагогічної освіти

7. Участь і залученість: кожен учитель, професійні навчальні спільноти, учні, батьки

8. ІКТ-компетентності: навчання ІКТ-навичкам, використання ІКТ-навичок як інструментів у навчанні

9. Різноманітні освітні середовища

10. Зв'язок із трудовим життям

11. Гуманність і загальна освіта

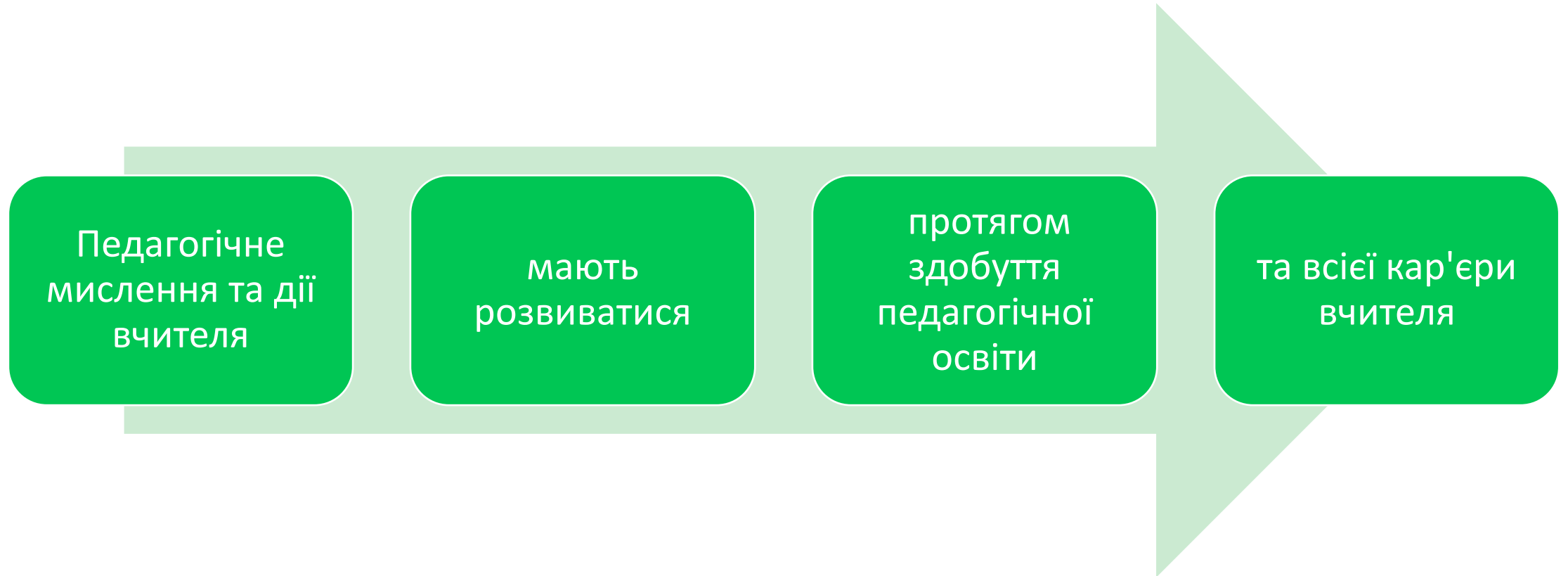
(Міністерство культури та освіти, 2016 р. Керівні принципи розвитку педагогічної освіти. Ідеї та пропозиції форуму з питань підготовки вчителів. Публікації Міністерства освіти та культури, 2016:34)

Метою педагогічної освіти є розвиток таких сфер компетентностей:

1. Етична компетентність: студент здатний ідентифікувати та аналізувати свої дії з етичної точки зору.
2. Інтелектуальна компетентність: студент засновує свою діяльність і професійний розвиток на науковому мисленні, освіті, що базується на результатах досліджень.
3. Навички спілкування та взаємодії: студент хоче та здатний співпрацювати в ситуаціях взаємодії, в групах.
4. Культурна, громадська та соціальна компетентність: суспільство, школа та мережі.
5. Педагогічна та дидактична компетентність: студент здатний планувати, впроваджувати, диференціювати, оцінювати та розвивати різні навчальні процеси.
6. Естетична компетентність: студент розуміє використання всіх органів почуттів при сприйнятті природи та різних середовищ.

(University of Jyväskylä, Objectives to Teacher Education)

Педагогічна освіта: зв'язок теорії та практики - мислення вчителя

Мислення та дії вчителя

Взаємозв'язок між мисленням та діями вчителя вивчався протягом багатьох десятиліть.

Модель викладання описує взаємозв'язок між процесом мислення вчителя та викладацькою діяльністю.

Мисленням учителя керують:

- 1) планування та реалізація (до та після викладання),
- 2) інтерактивні думки та рішення вчителя,
- 3) теорії та переконання.

Частина моделі навчальної події, яка описує діяльність учителя, включає:

- 1) діяльність учителя в класі,
- 2) активність учнів у класі,
- 3) досягнення учнів, які відіграють важливу роль у визначенні концепції теорії застосування

(Clark & Peterson, 1986)

Перетворення на вчителя - головне завдання в педагогічній освіті

- * **Зв'язок між теорією та практикою** (освітня програма для педагогічної освіти)
 - Теоретичні дослідження (освітній інститут, університет)
 - Педагогічна практика під керівництвом супервізора (школи для проходження практики, практика викладання в класі)
 - Дослідження (тези) (освітній інститут, університет)
- * **Розвиток власної практичної теорії, професійної ідентичності** (навчання протягом усього життя)
 - Пошук і розуміння власних навичок, компетентностей, сильних сторін і напрямків розвитку
 - > Саморефлексія-самооцінювання-мотивація-залучення-розширення можливостей
 - > Посилення віри в свої сили та впевненості в собі (особистої та професійної)

● ● Позитивна педагогіка

- Позитивна освіта стала дуже популярним підходом.
- Підхід, заснований на позитивній і гуманістичній психології та дослідженнях.
- Робиться наголос на тому, щоб бачити хороше в кожній людині.
- В основі педагогіки лежить визнання та навчання сильним сторонам характеру та соціально-емоційним навичкам.
- Ключовим моментом є розуміння важливості позитивних емоцій та теплої взаємодії для належного навчання та зростання.
- Кожен отримує користь від допомоги у виявленні своїх сильних сторін, а також від отримання позитивних відгуків і заохочення

● ● Переваги та сильні сторони характеру

Доктор Мартін Селігман, батько позитивної психології, стверджує, що якщо людина зможе ефективно використовувати сильні сторони свого характеру на роботі, під час дозвілля або в сімейному житті, в неї буде більше шансів досягти відчуття справжнього щастя від успіху (Селігман, 2011).

- Сильні сторони характеру - це власні риси характеру та психологічні характеристики людини.
- Вони пов'язані з повсякденним оточенням, ситуаціями та моментами.
- Чесноти – це загальноприйняті цінності та якості

Які наші сильні сторони - як ми можемо використовувати їх у педагогічній освіті?

У концепції застосування цінностей Петерсон і Селігман ділять понад 200 позитивних характеристик на шість чеснот, а саме:

1) мудрість, 2) мужність, 3) трансцендентність, 4) гуманність, 5) справедливість, 6) стриманість.

Далі ці чесноти ділять на більш конкретні двадцять чотири (24) сильні сторони характеру, які можна вимірювати. Сім із них є ключовими сильними сторонами людини.

(Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. New York: Oxford University Press and Washington, DC: American Psychological Association)

● ● Сильні сторони характеру

- Сильні сторони характеру - це навички, які допомагають нам досягати успіху та поставлених цілей, підтримувати найкращу форму.
- Вони проявляються в діях, мові та виборі, який робить людина.
- При їх використанні люди постійно змінюються.
- Знаючи свої сильні сторони, людина вчиться дивитися в обличчя невдач і справлятися з ними – життєстійкість.
- Завдяки сильним сторонам характеру, ми зміцнюємо віру в свої сили, підвищуємо самоповагу.
- За допомогою сильних сторін людина вчиться ставити цілі, які її цікавлять, справлятися з негараздами та сприяти своєму благополуччю

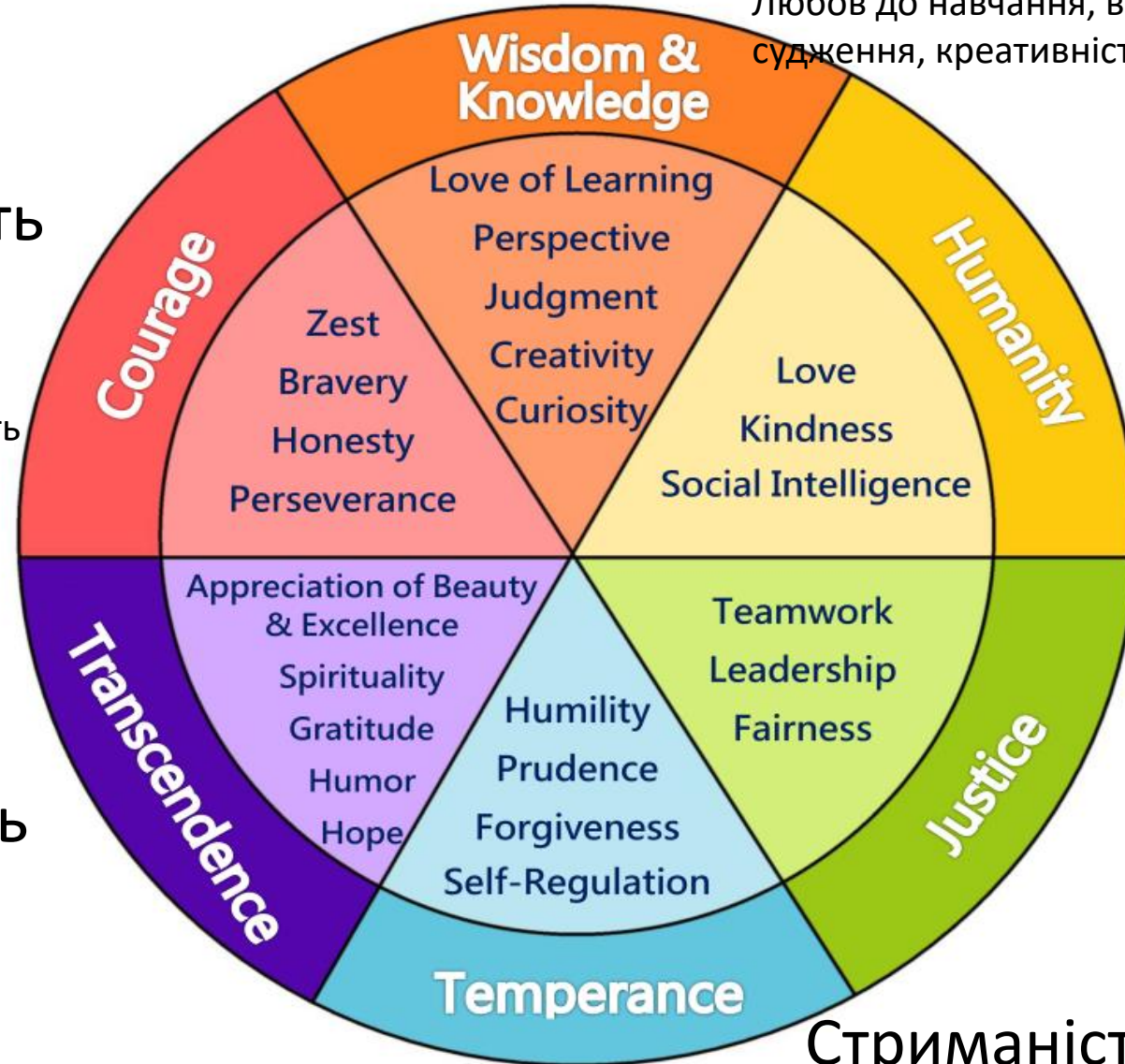
Сильні сторони характеру (Петерсон і Селігман, 2004)

Мудрість і знання

Любов до навчання, врахування перспективи, судження, креативність, допитливість

Мужність

Запал
Хоробрість
Чесність
Наполегливість

Гуманність

Любов
Доброта
Соціальний інтелект

Трансцендетність

Цінування краси та досконалості, духовність, вдячність, гумор, надія

Справедливість

Командна робота
Лідерство
Справедливість

Стриманість

Смирення, розсудливість, всепрощення, саморегуляція

Цінності в дії

<https://viacharacter.org/> Інститут характеру

Дізнайтеся про свої сильні сторони: дослідження сильних сторін характеру - це безкоштовне самооцінювання, яке вимагає менше 15 хвилин і надає безліч інформації, покликаної допомогти вам зрозуміти свої найкращі якості.

- Avola, P. & Pentikäinen, V. (2019). Kukoistava kasvatus. Positiivisen pedagogiikan ja laajaalaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. BEEhappy Publishing.
- Kumpulainen, Mikkola, Rajala, Hilppö & Lipponen. (2015). Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.). Positiivisen psykologian voima. (2.painos). (s. 224—242). PS-kustannus: Jyväskylä.
- Pearce, C. (2011). A Short Introduction to Promoting Resilience in Children. Jessica Kingsley Publishers.
- Seligman, M. P., Ernst, R., Gillham, J., Reivich, K., & Linkins, M. (2009). Positive education: positive psychology and classroom interventions. Oxford Review of Education. (s. 293– 311).
- Uusitalo-Malmivaara L. (2015). Hyveet ja luontevahvuudet. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.). Positiivisen psykologian voima. (2.painos). (s. 63—84). PS-kustannus: Jyväskylä.

Як використовувати педагогіку, що базується на сильних сторонах, в професійному розвитку під час здобуття педагогічної освіти

- Зворотний зв'язок має підтримувати, заохочувати та сприяти процесу навчання.
- Навчіться висловлювати словами свої власні сильні сторони та напрямки розвитку.
- Учень розвиває реалістичне розуміння себе як учня.
- Учень переживає досягнення, прийняття і вдячність.
- Підвищується мотивація учня.
- Радість від навчання зростає - > багато позитивних емоцій.
- В учня розвивається хороша самооцінка, впевненість у собі та віра у власні сили.
- У кожній людині завжди є щось хороше.

(Kaisa Vuorinen 2015 and Lotta Uusitalo-Malmivaara 2016)

Впевненість у власних силах - важлива основа

● ● для самоспрямування

- Впевненість у власних силах належить до почуття компетентності людини; людина вірить у власну спроможність впливати на важливі події в своєму житті та хід свого життя своїми діями.
- Бандура також пов'язує почуття компетентності з мотивацією пізнавати нове та розвиватися.
- Було показано, що позитивне відчуття розширених прав і можливостей пов'язане з благополуччям та продуктивністю.
- Віра у власні сили впливає на вибір, який робить людина, наприклад:
 - стосовно цілей, наскільки вони складні,
 - наполегливість у досягненні цілей;
 - образ мислення
 - відчуття стресу.

Як стверджує Альфред Бандура:

«Якщо немає впевненості у власних силах, люди, як правило, поведуться неефективно, навіть якщо вони знають, що робити».

(Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: W. H. Freeman and Company)

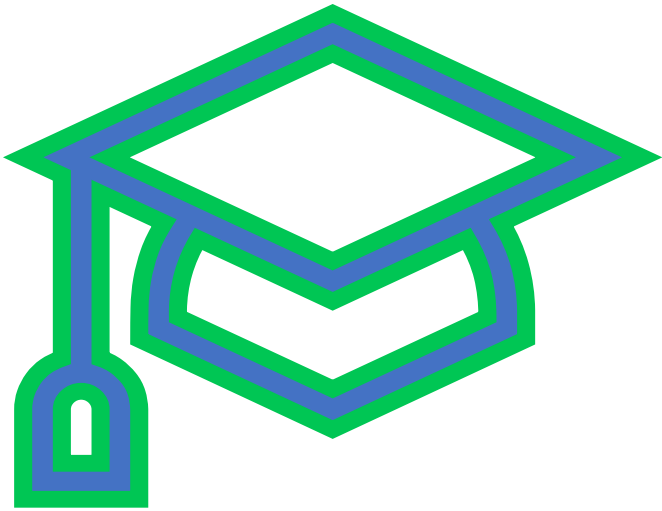
Елементи, які допомагають вчителю/майбутньому вчителю розширити свої можливості

1. Самооцінка (коли людина отримує позитивний, індивідуальний і конструктивний зворотний зв'язок).
2. Впевненість у собі (коли зворотний зв'язок підтримує, зміцнює, є реалістичним, позитивним та конструктивним, віра у власні сили).
3. Самопізнання (коли людина розуміє свої сильні сторони та напрямки розвитку, віра у власні сили)

Що таке практична теорія вчителя - >

професійна ідентичність - як ми можемо її розвинути?

- Це вбудована модель дій учителя.
- Вона керує педагогічними діями вчителя в класі.
- Включає погляди, особисті цінності, особисті переконання, досвід, знання та теорії, розуміння, упередження та цінності освіти й викладання

Засади моєї викладацької діяльності/мого вчителювання

Що я за викладач/учитель? Саморефлексія!

- Що впливає на мою викладацьку діяльність/моє вчителювання?
- Який мій ідеал хорошого вчителя/викладача? Яке його походження?
- Які цінності керують моєю викладацькою/шкільною діяльністю?
- Які переконання впливають на мою роботу?
- Як мій власний шкільний досвід визначає мою діяльність учителя?
- Що я думаю про навчання, знання, навички та гуманність?

● ● Практичні теорії

Практична теорія вчителя

- Дуже особиста – у вчителів є власний досвід та інтерпретації
- Дуже динамічна - змінюється з часом, знаннями та новим досвідом
- Часто включає приховані знання вчителів
- > > несвідома інформація може керувати прийняттям рішень у навчанні інтуїтивно, без застосування знань, заснованих на фактичних даних
- > розуміння власної практичної теорії може бути викликом, якщо над цим активно не працювати

Практична теорія

- Варто матеріалізувати - навчитися саморефлексії.
- Вчителі використовують практичну теорію як основу своєї повсякденної діяльності, але вона також віддзеркалює роздуми вчителів про своє викладання.
- Викладання стає більш цілеспрямованим, ресурси зосереджуються на питаннях, важливих для власного викладання.
- Людина починає більше думати про взаємодію, методи навчання, орієнтовані на учнів, вміння навчатися, мотивацію, залученість, участь

● ● Практична теорія

- Практична теорія допомагає вчителям приймати педагогічні рішення на роботі.
- Якщо це абсолютно несвідомо, викладання може ґрунтуватися на переконаннях, уявленнях і припущеннях про викладання та навчання.
- Може містити забобони, які ні на чому не засновані

Clark, C., Peterson, P. (1986). Teachers' Thought Processes. Occasional Paper No. 72. Michigan State University., East Lansing. Inst. for Research on Teaching.

Kettle, B & Sellars, N (1996): The development of student teachers practical theory of teaching

Korthagen, F.A.J.& Vasalos, A (2010): Going to the core:deepening reflection by connecting the person to the profession.

Stenberg, Katariina.(2011). Riittävän hyvä opettaja.PS-kustannus.

Stenberg, K., L. Karlsson, H. Pitkäniemi, and K. Maaranen. (2014). Beginning student teachers' teacher identities based on their practical theories. European Journal of Teacher Education, 37(2), 204-219.

Як студенти-майбутні вчителі можуть матеріалізувати власну практичну теорію в педагогічній освіті/педагогічній практиці – приклади та вправи

1. Роздуми - дискусії та твори

Саморефлексія

Рефлексія в парах

Рефлексія в групах

Короткі твори, розповіді, наративи про свої власні цінності, сильні сторони, інтереси, хобі тощо

Як студенти-майбутні вчителі можуть матеріалізувати власну практичну теорію в педагогічній освіті/педагогічній практиці – приклади та вправи

Індивідуальна робота-саморефлексія

Рефлексія в парі

Рефлексія в групі

Як студенти-майбутні вчителі можуть матеріалізувати власну практичну теорію в педагогічній освіті

2. Складіть список

- Характеристики хорошого вчителя - складіть список прикметників за дві хвилини. Обговоріть їх зі своєю парою. Відзначте п'ять найважливіших характеристик.
- Учитель повинен знати такі види навичок. Складіть список.
- Як виглядає хороша взаємодія?
- Напишіть список емоцій учителів у шкільному контексті.
 - > які з цих емоцій хороші / заборонені / погані для роботи з дітьми?
 - > як учитель може контролювати свої емоції?

Як студенти-майбутні вчителі можуть матеріалізувати власну практичну теорію в педагогічній освіті

3. Твердження: продовжіть речення

Хороший вчитель усіх розуміє, тому що...

Я хочу співпрацювати з батьками учнів, тому що...

Мені подобається кожен учень, тому що...

Мені не подобається кожен учень, тому що...

Я терплячий(а), тому що...

Я доброзичливий(а), тому що...

Я відчуваю себе рівною, тому що...

Я сповнений(а) ентузіазму, тому що...

Як студенти-майбутні вчителі можуть матеріалізувати власну практичну теорію в педагогічній освіті

4. Обговорення в парі чи групі:

- Які методи навчання є хорошими, чому?
- Учням не потрібні домашні завдання, чому?
- Хороша взаємодія з батьками учнів? Як вона виглядає?
- Що таке хороша взаємодія в класі?
- Як, на ваш погляд, виглядає ідеальна спільнота вчителів?
- Що ви думаєте про співпрацю з іншими вчителями?
- Як я можу розширити можливості учнів у навчанні?

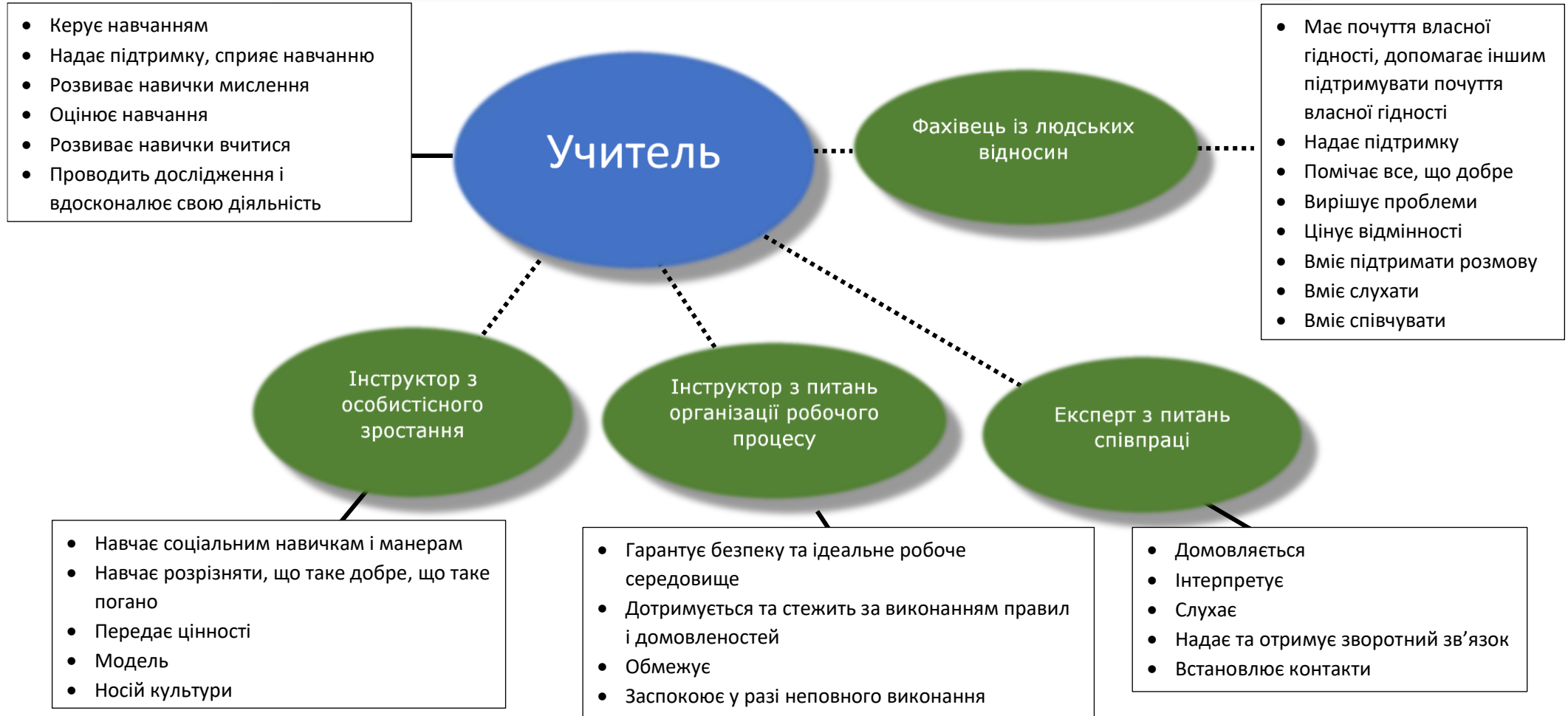

● ● Як студенти-майбутні вчителі можуть матеріалізувати власну практичну теорію в педагогічній освіті

5. Складіть карту ролей учителя - створіть на її основі інтелект-карту

РОЛЬОВА КАРТА ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

● ● Як студенти-майбутні вчителі можуть матеріалізувати власну практичну теорію в педагогічній освіті

6. SWOT - як використовувати цей інструмент?

S= сильні сторони W= слабкі сторони O= можливості T= загрози

- SWOT - це інструмент, який можна використовувати багатьма способами.
- У вашому особистісному розвитку як учителя, педагога тощо.
- У розвитку вашої шкільної культури, розробці освітніх програм тощо.
- Ваші власні характеристики, здібності, компетентності тощо

SWOT. Які Ви маєте

Сильні сторони

- Ваші риси характеру, компетентності, навички як учителя, тренера вчителів, учителя-супервізора

Слабкі сторони / напрямки, що потребують розвитку

- Як тренера вчителів, учителя-супервізора

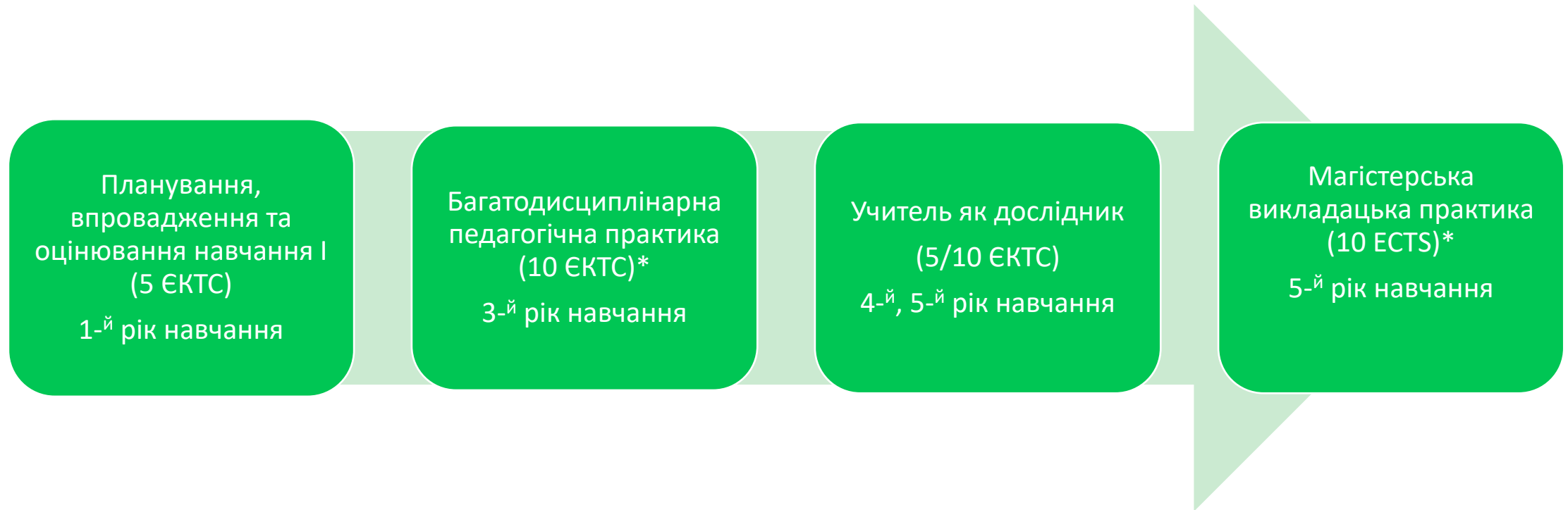
Можливості

- Як тренера вчителів, учителя-супервізора

Загрози

Як можна запобігти загрозам?

7. Розробка власної практичної теорії: подорож у світ професії вчителя - студенти-майбутні вчителя пишуть і відображають свою практичну теорію під час навчання

Як студенти-майбутні вчителі можуть

- ● **матеріалізувати свою власну практичну теорію в педагогічній освіті/педагогічній практиці**

7. Щороку студенти-майбутні вчителі пишуть про власну практичну теорію (1-3 сторінки) у своїх дослідженнях, діляться нею та пояснюють її іншим - > саморефлексія, групова рефлексія.

Коли ви пояснюєте бачення своєї викладацької діяльності, ви стаєте більш обізнаними про власні думки – викладання не має базуватися на інтуїції

● ● Як можна матеріалізувати власну практичну теорію як учителя?

Матеріалізуйте свою практичну теорію – опишіть її або намалюйте!
Який я учитель чи педагог?

- **Напишіть есе (1-2 сторінки)** про свою практичну теорію
АБО
- **Намалюйте і запишіть метафору** про свою практичну теорію:
наприклад,
 - інструктор з водіння,
 - продавець у магазині іграшок,
 - капітан круїзного лайнера тощоАБО
- **Складіть інтелект-карту** своєї практичної теорії

● ● Моя практична теорія - професійна ідентичність

**Цінності – переконання – досвід - знання
(теорія, компетентності)**

Які ваші цінності, переконання, сильні сторони,
досвід, знання, навички, компетентності,
ставлення, методи роботи....

ISATT= Асоціація міжнародних досліджень щодо вчителів та викладання, www.isatt.net
Метою Асоціації є покращення розуміння ідентичності, ролі, контексту та дій учителів, а також процесу викладання -> в центрі уваги – мислення та дії вчителя

1. Індивідуальне завдання щодо вашої практичної теорії

Напишіть або намалюйте свою практичну теорію!

Почніть міркувати самостійно.

1. Запишіть якості/сильні сторони хорошого вчителя в чаті (2 хв). Завдяки чому вчитель стає гарним учителем?

2 хв

2. Які ваші сильні та слабкі сторони, можливості та загрози як вчителя/тренера вчителів. Заповніть SWOT - таблицю 1.

10 хв

3. Поміркуйте над своєю власною теорією - який я вчитель/тренер учителів, які цінності та переконання відображені в моєму викладанні, як я сприймаю своє викладання, як знання та навички відображаються в моєму викладанні? Заповніть таблицю 2.

10 хв

SWOT (таблиця 1). Які Ви маєте

<p>Сильні сторони</p> <p>- Ваші риси характеру, компетентності, навички як учителя, тренера вчителів, учителя-супервізора</p>	<p>Слабкі сторони / напрямки, що потребують розвитку</p> <p>- Як тренера вчителів, учителя-супервізора</p>
<p>Можливості</p> <p>- Як тренера вчителів, учителя-супервізора</p>	<p>Загрози</p> <p>Як можна запобігти загрозам?</p>

Моя практична теорія - професійна ідентичність (таблиця 2)

Для планування своєї практичної теорії Ви можете скористатися цією таблицею

Цінності	Переконання	Досвід	Знання, компетентності, дослідження, теорії

Завдання до наступного вебінара

Матеріалізуйте свою практичну теорію – опишіть її або намалюйте!
Який я учитель чи педагог?

- **Напишіть есе (1-2 сторінки)** про свою практичну теорію
АБО
- **Намалюйте і запишіть метафору** про свою практичну теорію: наприклад,
 - інструктор з водіння,
 - продавець у магазині іграшок,
 - капітан круїзного лайнера тощоАБО
- **Складіть інтелект-карту** своєї практичної теорії.